Ազատաբար Տպագրութիւն

ՕՐԱԳԻՐ

Հայրապետական Հանճարոյ և Ջհեւդրութեան.

ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ , ԹԻՒ 52 ,

ՉԱՐԻՒՆԵԼԻՔ

ՈՒՐԲԱԹ 19 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1841

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ

9 Սեպտեմբեր :

Նորին Սեծմութեան Յէշիտ փաշայի իր դեսպանութեան համար Գաղղիա երթալը՝ որ ամսուս 9 ին որոշուած էր , շատունակ զեշ օդեր ընելուն համար այս վերջին օրերս , 29 ին պիտի մեկնի ասկէց :

— Նախկին Լիմը պէշիրը հրաման առաւ Տէրձանէն գալ ու Կոստանդնուպոլիս բնակիլ : Այս լուրը՝ գաղղիական վերջին շոգենաւով խրկրւեցաւ իրեն Մալթա , ուր տեղ կը բնակի քանի որ Այսրեստանէն բաժնուելեր է :

— Նոյն Սեծմութեան Լիճամի փաշայի արտաքին գործոց պաշտօնատարին , իր որդւոյն Թալիատուքեանը համար ըրած հանդէսները ուրբաթ իրիկուն լըմնցան : Շատ երեւելի եղան այս հանդէսները թէ քաղմութեան ու զանազան կերպ զուարճութիւններուն կողմանէ , և թէ մեծամեծ ծախքերուն ու ախորժահամ կերակուրներուն կողմանէ . որոնք այս մօտ օրերուս մէջ եղած խրախճանքներէն զերազանց էին : Նշմարելի տաճիկներէն՝ի զատ , շատ դեսպաններ ու մեծ քաղմութիւն անուանի Եւրոպացիներ ալ կային հոն :

— Ընդհատ շաբաթ օր մէկ խանութպան հոռոմ մը ինքզինքը ծովը նետեց խղդուելուս : Սիւս օրը՝ Իւսկիւտար գացող մարդիկը գտան անոր մարմինը : Բայց մինչեւ հիմայ չգիտցուեցաւ յուսահատութեանը

ԲԱՆԱՒԱՐԱԿԱՆ

Քաղաքավարական խրատ Սարգսեան դպրոցին աշակերտուհիներուն համար գրված , որն որ շաբաթը անգամ մը կը կարդացվի յիշեալ վարժարանին մէջը բոլոր աղջիկներուն ներկայութեանը :

Ընդունելի օրիորդը :

Ըրժան է ձեղի գիտնալ թէ դպրատունը ոչ միայն կարդալ գրել ու կար կարել սորվելու կուգան , այլ և բարի կրթութիւն ու քաղաքավարութիւն սորվիլ կը պարտաւորին : Որովհետև գիտուն աղջիկ մը առանց քաղաքավարութեան շատ անտանելի է ընկերութեան մէջը . նմանապէս բարեկիրթ օրիորդ մին ալ թէ որ գոնէ խիստ հարկաւոր եղած գիտութիւնները ու ծանօթութիւնները չունենայ՝ անշուշտ անարգելի անձ մը կը համարվի : Ընդհամար ո՛վ որ կը ցանկայ բարի անուն , յարգութիւն ու հատիւ ունենալ , և ընկերութեան մէջը սիրելի ու ազնիւ երևնալ , կը պարտաւորի բանական գիտութիւն ու բարեկրթութիւն ստանալ . ասոնց հետ միասին Դպրատան

այս ազետալի գործը ընելուն պատճառը :

— Կիրակի իրիկուն սաստիկ փոթորիկ մը եղաւ . կէս գիշերւան դէմ կայծակը ինկաւ այն ջրաշտարակներուն (խուլէներուն) մէկուն վրայ , որոնք Իւսկիւտարի մեծ ձմերանոցի ջրաս անկիւնը (քէօշէն) են : Այս աշտարակը մէկ բարձր երկրթէ սիւն մը ունէր վրանի (չատրըի) սիւնի պէս , որ բոլորովին կործանեցաւ : Ահ որ այս դիպուածը ցորեկ ատեն պատահէր նէ շատ զեշ կըլլար , վասն զի երկու շաբաթ է որ քանի գործաւոր այս աշտարակին վրայ նորոգութիւն (մէյամէթ) կընէին :

— Կառավարութիւնը սա օրերս երկու չալապօրձ մարդիկ ձեռք ձգեց , որոնք կուղէին կրակ ձգել պէյօղլու առանձին թաղի մը մէջ , որոնց միտքը այն շփոթութեան մէջ գողնալն էր :

Նաև զիտնալ պէտք է որ մայրաքաղիս կառավարութիւնը քանի մը ժամանակէ՝ի վեր շատ զգուշութիւն կընէ : Ձենք կընաս բուն բաւականին զովել անոր արթնութիւնը , որով անչափ մարդիկներ բռնեց բանտը դրաւ , որոնք քաղաքիս ապահովութիւնը վտանգի մէջ ձգելու կը ջանային անդադար :

— Ընդհատ ուրբաթ առաւօտ Սուլթան Մահմուտի քոյրը Հէյաթեվուլլահ սուլթանը մեռաւ իր ամարանոցը Պէշիքթաշի . նոյն օրը անոր թաղման հանդէսը կատարեցին շատ մեծ հանդէսով . մեռելը պահէն Գաբուն հանեցին , ու Գալաթքոսը՝ Հ էյիւպլամը նաև Խարձրագոյն Դրան բոլոր մեծամեծ

մեծ պաշտօնատարները և ուրիշ բազմաթիւ զորձակալներ առջևէն գացին մինչև կայսերական շիրիմը Սուլթան Մահմուտի որու քովը թաղեցին զանի :

Հէյաթեվուլլահ սուլթանը 55 տարեկան էր , ու շատ համարմունք ունէր ամմենուն առջևն իր բարեսիրտ և մարդասէր բնութեանը համար :

— Նոր կոչված եգիպտական շոգենաւը՝ ամսուս 10 ին Ղեկքասանդրիայէն գարձաւ , ուր գացած էր Այիտ և Սամի փաշաներուն նամակները տանելու համար :

Յիշեալ շոգենաւը հօթը միլիոն դուռուշ բերաւ , հինգ միլիոնը փոխանակագիր ու երկու միլիոնը ստակ , եգիպտոսի տարեկան տուրքի հաշուին :

Այս նաւով Ղեկքասանդրիա գատնալու են եղիպտոսի փաշաները . բայց գեռ չենք գիտեր թէ ե՛րբ մեկնելու են ասկէց . ոմանք կը կարծեն թէ մօտ օրերս ճամբայ կելլեն , ոմանք ալ կը հաստատեն թէ Սախտ փաշան միտք ունի բամազան ամիսը Կոստանդնուպոլիս անցնել :

— Թէվֆիք պէյը՝ նախկին պէօյիւք թէսկերէճին , ամսուս 11 ին Սիւշէն եկաւ , ուր խրկրւած էր նոյն կողմի խառվութեան ատենը : Թէվֆիք պէյին տրւած լուրերը լիովին կը հաստատեն ի՛նչ որ լսած էր մինչև հիմայ Խարձրագոյն Դուռը վերոյիշեալ նահանգին հիմակվան խաղաղութեանը և բարեկարգութեանը վրայով :

— Կըսվի թէ Ընդհանուր դեսպան Լօրտ փոն

ջըլայ թէ ծօ կամ քա գործած էք խօսակցութեան մէջը . քանզի մեծ ամօթ ու ընդդէմ է բարեկրթութեան , թէ պէտև հասարակ է մեր աղգին մէջը ասգէշ ու անքաղաքավար սովորութիւնը , բայց և այնպէս դուք որ հիմակ ձեր մտատաղ հասակին մէջն էք , կրնաք գիւրութեամբ սորվիլ ազնուական խօսակցութեան կերպը :

Ղորդրդ : Քաղաքավարութիւնը կը պահանջէ որ մարդուր հագուստով ու ոտքերնիդ քրլիա հագած դըպրատունը գաք . ըղձնքնիդ կտրած ու ձեռքերնիդ մաքուր ըլլայ . ջրլայ որ քովերնիդ միրգ (նէմիշ) և այլ ուտելիք առնէք :

Հինգերորդ : Երբ որ օտարական մը դպրատան այցելութիւն ընելու կուգայ , պէտք է որ ամմենիդ մէկ տեղ լուութեամբ ոտք ելլաք անոր ընդունելու համար , ու ետքը նստիք պարկեշտութեամբ բոլորնիդ ալ՝ի միասին :

Վեցերորդ : Նմանապես ինչ ատեն վարժապետը կամ վարժապետուհին աշակերտուհիի մը մօտը կերթայ բան մը հարցընելու համար , կը պարտաւորի ան աղջիկը ոտքի ելլալ ու անանկ պատասխան տալ : Քանզի մարգարութեան ընդդէմ է որ վարժապետը ոտքի վրայ ըլ-

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ ԵՐԳԵՐ

19 Մայիսի՝

Ա. Ս. Խաչատրեան , որ երկար տարիներ Հայաստանի Ժողովրդական Կոմիսարների խորհրդի գործերի վարիչն էր , մահացաւ Երեւանի մէջ ։ Ան ծնած էր 1870 թուին Ալեքսանդրապոլի մէջ ։ Ուսանած է Մոսկուայի համալսարանի բնագիտական բաժնին մէջ ։ Ապրած է Ռուսիոյ մէջ մինչեւ 1917 թուականը ։ Ան ունեցած է մեծ դերակատարութիւն Հայաստանի Հանրապետութեան հռչակման ։ Ան եղած է Հայաստանի Ազգային Խորհուրդի անդամ ։ Ան եղած է Հայաստանի Հանրապետութեան առաջին կառավարութեան անդամ ։ Ան եղած է Հայաստանի Հանրապետութեան Ազգային Ժողովի անդամ ։ Ան եղած է Հայաստանի Հանրապետութեան Ազգային Ժողովի նախագահ ։ Ան եղած է Հայաստանի Հանրապետութեան Ազգային Ժողովի նախագահ ։ Ան եղած է Հայաստանի Հանրապետութեան Ազգային Ժողովի նախագահ ։

— Ինչպէ՞ս կ՚ընդունիք Ձեր ընտրութիւնը , պատասխանեց ան ։ Ես կ՚ընդունիմ զայն , որովհետեւ կ՚ուզեմ ծառայել իմ ժողովուրդիս ։ Ես կ՚ուզեմ ծառայել իմ ժողովուրդիս , որովհետեւ ան ինծի տուած է իր ամբողջ սէրը ։ Ես կ՚ուզեմ ծառայել իմ ժողովուրդիս , որովհետեւ ան ինծի տուած է իր ամբողջ սէրը ։

Ան ծնած է 1870 թուին Ալեքսանդրապոլի մէջ ։ Ուսանած է Մոսկուայի համալսարանի բնագիտական բաժնին մէջ ։ Ապրած է Ռուսիոյ մէջ մինչեւ 1917 թուականը ։ Ան եղած է Հայաստանի Հանրապետութեան առաջին կառավարութեան անդամ ։ Ան եղած է Հայաստանի Հանրապետութեան Ազգային Ժողովի անդամ ։ Ան եղած է Հայաստանի Հանրապետութեան Ազգային Ժողովի նախագահ ։ Ան եղած է Հայաստանի Հանրապետութեան Ազգային Ժողովի նախագահ ։

Ա. Ս. Խաչատրեան , որ երկար տարիներ Հայաստանի Ժողովրդական Կոմիսարների խորհրդի գործերի վարիչն էր , մահացաւ Երեւանի մէջ ։ Ան ծնած էր 1870 թուին Ալեքսանդրապոլի մէջ ։ Ուսանած է Մոսկուայի համալսարանի բնագիտական բաժնին մէջ ։ Ապրած է Ռուսիոյ մէջ մինչեւ 1917 թուականը ։ Ան եղած է Հայաստանի Հանրապետութեան առաջին կառավարութեան անդամ ։ Ան եղած է Հայաստանի Հանրապետութեան Ազգային Ժողովի անդամ ։ Ան եղած է Հայաստանի Հանրապետութեան Ազգային Ժողովի նախագահ ։ Ան եղած է Հայաստանի Հանրապետութեան Ազգային Ժողովի նախագահ ։

— Ինչպէ՞ս կ՚ընդունիք Ձեր ընտրութիւնը , պատասխանեց ան ։ Ես կ՚ընդունիմ զայն , որովհետեւ կ՚ուզեմ ծառայել իմ ժողովուրդիս ։ Ես կ՚ուզեմ ծառայել իմ ժողովուրդիս , որովհետեւ ան ինծի տուած է իր ամբողջ սէրը ։ Ես կ՚ուզեմ ծառայել իմ ժողովուրդիս , որովհետեւ ան ինծի տուած է իր ամբողջ սէրը ։

Ա. Ս. Խաչատրեան , որ երկար տարիներ Հայաստանի Ժողովրդական Կոմիսարների խորհրդի գործերի վարիչն էր , մահացաւ Երեւանի մէջ ։ Ան ծնած էր 1870 թուին Ալեքսանդրապոլի մէջ ։ Ուսանած է Մոսկուայի համալսարանի բնագիտական բաժնին մէջ ։ Ապրած է Ռուսիոյ մէջ մինչեւ 1917 թուականը ։ Ան եղած է Հայաստանի Հանրապետութեան առաջին կառավարութեան անդամ ։ Ան եղած է Հայաստանի Հանրապետութեան Ազգային Ժողովի անդամ ։ Ան եղած է Հայաստանի Հանրապետութեան Ազգային Ժողովի նախագահ ։ Ան եղած է Հայաստանի Հանրապետութեան Ազգային Ժողովի նախագահ ։

— Ինչպէ՞ս կ՚ընդունիք Ձեր ընտրութիւնը , պատասխանեց ան ։ Ես կ՚ընդունիմ զայն , որովհետեւ կ՚ուզեմ ծառայել իմ ժողովուրդիս ։ Ես կ՚ուզեմ ծառայել իմ ժողովուրդիս , որովհետեւ ան ինծի տուած է իր ամբողջ սէրը ։ Ես կ՚ուզեմ ծառայել իմ ժողովուրդիս , որովհետեւ ան ինծի տուած է իր ամբողջ սէրը ։

(շար. ե. էջ 6 սիւն ե)

(շար. է. էջ 6 սիւն ե)

(շար. ը. էջ 6 սիւն ե)

(շար. թ. էջ 6 սիւն ե)

(շար. ժ. էջ 6 սիւն ե)

(շար. ժա. էջ 6 սիւն ե)

(շար. ժբ. էջ 6 սիւն ե)

(շար. ժգ. էջ 6 սիւն ե)

(շար. ժդ. էջ 6 սիւն ե)

(շար. ժե. էջ 6 սիւն ե)

(շար. ժզ. էջ 6 սիւն ե)

(շար. ժէ. էջ 6 սիւն ե)

(շար. ժը. էջ 6 սիւն ե)

(շար. ժթ. էջ 6 սիւն ե)

(շար. ի. էջ 6 սիւն ե)

(շար. իա. էջ 6 սիւն ե)

(շար. իբ. էջ 6 սիւն ե)

(շար. իգ. էջ 6 սիւն ե)

(շար. իդ. էջ 6 սիւն ե)

(շար. իե. էջ 6 սիւն ե)

(շար. իզ. էջ 6 սիւն ե)

(շար. իէ. էջ 6 սիւն ե)

(շար. իը. էջ 6 սիւն ե)

(շար. իթ. էջ 6 սիւն ե)

(շար. ի. էջ 6 սիւն ե)

(շար. իա. էջ 6 սիւն ե)

(շար. իբ. էջ 6 սիւն ե)

(շար. իգ. էջ 6 սիւն ե)

(շար. իդ. էջ 6 սիւն ե)

(շար. իե. էջ 6 սիւն ե)

(շար. իզ. էջ 6 սիւն ե)

(շար. իէ. էջ 6 սիւն ե)

(շար. իը. էջ 6 սիւն ե)

(շար. իթ. էջ 6 սիւն ե)

ԱՄԵՐԻԿԱՆ

Միացեալ Նահանգներ ։

Ամերիկայի կառավարութիւնը Դաղղիային եւ կած վաճառքներէն մաքս առնելէ հետոյ ոյշ ված գինները բարձրցնելուն պատճառովը Ա · Պաքուր անունով Ա ահինկրեան քաղաքի Դաղղիայի դեսպանը յայտարարութիւն մը իրկեց յիշեալ կա ռավարութեանը , ուր մէջ կը վիճաբանի տէրու թեան գանձը գրաւելու կանոններուն վրայօք , ուն որ Ա · Նշրուինկ ներկայացուց ժողովոյն ։

Յայտարարութեան մէջը եղած գլխաւոր նկատ ը ը սոնք են ·

« Վ երջի տասը տարիներուն մէջ առնուած մաք սէն կիմացվի որ Ամերիգայի Միացեալ Նահանգնե ը ը , Դաղղիային եւած ապրանքներուն ոչ թէ չոր րորդ մասը կառնէ , ինչպէս որ կը հաստատէ գան ձատան քարտուղարը , բայց միայն վեցերորդ մասը · ու Դաղղիա ևս՝ եօթներորդ մասէն աւելի կառնէ Ամերիգայէն եւած ապրանքներէն ։ 1837 ին՝ Միա յեալ Նահանգները՝ Դաղղիա եւած վաճառքնե ը ուն միայն ինններորդ մասը առին · բայց Դաղղիա եօթներորդ մասէն աւելի առած էր Ամերիգայէն ե լածներուն ։

« 1825 էն ինչէան 1838 Ամերիգայէն Դաղղիա գացած ապրանքը շատցաւ 41 միլիոնէն , մինչեւ 101 միլիոն , այսինքն՝ հարուրին 146 ։ Ըն պատեններր 1838 տարվան վերյ բաղդատելով , Դաղղիայէն Ամերիգա գացած ապրանքը՝ 94 միլիոնէն , մինչեւ 120 միլիոն եղաւ , այսինքն՝ հարուրին 28 մասյն աւելցաւ ։

« Դաղղիայի մէջ Ամերիգայէն եկած վաճառք ներէն առնուած տուրքերուն բոլոր գումարը՝ 101 միլիոն ֆրանքի հասնելով , ամմէն մէկ տարի 9 մի լիոն 817,275 ֆրանք եղաւ · անանկ որ ատ տուրքե ը ը՝ որոնց համար կըսւի թէ հարուրին չիսունը կանգ ներ , ատոնցմէ հարուրին տասէն պակաս էր հասա ցակօրէն բոլոր ապրանքներուն վրայ · և մասնաւո ապես բամպակէն հարուրին մէկէն պակաս կաւ նըւէր ։

« Դաղղիայի մէջ քշւած Ամերիգայի բամպակ ները՝ ուրիշ տեղւանց եկած բամպակներուն հետ բաղդատելով գրեթէ · · · · 87 է հարուրին

Եգիպտոսի բամպակինը՝ · · 10 »

Ուրիշ զանազան տեղերունը՝ · 3 »

» Միացեալ Նահանգներէն Դաղղիա եկած բը րինձին մաքսը 2 ֆրանք ու կէս է · Նւրոպայի նա ահանգիստներէն եկածներունը՝ 4 ֆրանք · և Րի էմմնթինը՝ 6–9 ֆրանք ։

« 1806 էն ինչէան 1810 քրշւած ծխախոտը՝ 2 միլիոն 742,029 քիլօկրամ էր · 1830–1840 , ինչէան 6 միլիոն 249,627 քիլօկրամի հասաւ ։ 1838 ին՝ 5 մի լիոն 290,750 քիլօկ · Միացեալ Նահանգներու ծը խախոտէն առնուեցաւ , և մէկ միլիոն 229,819 քի լօկ · միայն ուրիշ տեղւանքներու ծխախոտէն ։

» 1816–1817 ին վերջը , Դաղղիային վաճառք տանող նաւերուն թիւը վեցերորդ մասը հասաւ իր նաւերուն · 1818 ին՝ չորրորդ մասը · 1819 ին՝ եր րորդ մասի մը չափ · 1821 ին՝ եօթներորդ էն ա ւելի , ու Միացեալ Նահանգներէն Դաղղիա ե կողներուն թիւը երկու եօթներորդ մասէն քիչ մը պակաս ։

» 1822 տարվան դաշնագրութիւնէն ետքը՝ Դաղ ղիական բեռ տանող նաւերը , որոնց կրած բեռը գրեթէ 1816 ին երեքպատիկը եղաւ · որովհետեւ 86,842 գոնդէն 232,126 գոնդի կը հասնէր ։ Ա հաշիւ ով գաղղնսցի նաւերուն հարուրին 12–13ը Ամերի գա գնաց · մնացած ապրանքները բոլորը գրեթէ ամերիգայի նաւերով կրվեցան ։

» Վ ահինկրոնի գանձատան քարտուղարը , իր յայտարարութեանը մէջ Միացեալ Նահանգաց ա ռուտուրին և նաւարկութեանը վերյօք կը ծանու ցանէ թէ՝ 1839 ին , 18 միլիոն 230,919 թալէռի կը հասնէր Միացեալ Նահանգներէն Դաղղիա գացած ապրանքին թուանշանը , և 32 միլիոն 531,321 թա լէռի կը հասնէր՝ Դաղղիայէն Միացեալ Նահանգ ները գացածներունը ։ Նայց յիշեալ քարտուղարը՝ որ երկու մաս բաժնեց Ամերիգային դուրս եւած ապ րանքները , օտար երկիրներուն բերքը՝ 2 միլիոն 261,841 թալէռի · ու բուն երկրին բերքը՝ 15 միլիոն 966,108 թալէռի , ատ զանազանութիւնը չորրաս Դաղ ղեայէն դուրս եւած ապրանքներուն համար ։

» Դաղղ իայի պաշտօնատարը հոգ կը տանի անոր զանցաւութիւնը ուղղելու , և կը հաստատէ որ՝ Դաղղիայէն դուրս եւած բոլոր ապրանքներէն հա րուրին 54ը միայն ատ երկրի բերքերն են , և հա րուրին 46 , օտար երկրի բերք · ատանկով մէկ մի լիոն 600,805 թալէռէն աւելի Դաղղիայի ապրանք չի քրշվիր Միացեալ Նահանգներուն հետ ու նեցած առուտուրներուն մէջ , փոխանակ 14 միլիոն 300,372 թալէռի որ ըստ երևութին կը շնորհէն անոր , գանձատան քարտուղարին թուանշանները ։

» Ա ս բանը աղեկ կիմացվի Դաղղիա եկած օ տար ապրանքներուն շատութինէն · Ավելցցերի և Լթալիայի մետաքսը՝ և ուրիշ հազարաւոր բերքեր հիւսիսային գաւառներէն Դաղղիայի նաւահան գիստները կիջեցունեն , ուսկից կը բեռնաւորին Ա մերիգայի շոգենաւերը ։

» Ա · Պաքուր կը վերջացնէ ատ կարևոր ծա նօթութիւնը յետագայ յայտարարութիւնով ։

» Գանձատան քարտուղարը յունիս 2 յայտարա րութեանը մէջ մէկ պայման մը առաջարկեց ժո ղովքին թէ հարուրին 20 առնելի ան ամմէն վա ճառքներէն որ յիշված են 1833 մարտ 2 ի գաշ նագրութեանը չորրորդ յօդւածին մէջ ։

» 26 օգոստոս , Միացեալ Նահանգները փօր թուկալի հետ գաշնագրութիւն մը ըրին , որուն ել լորդ յօդւածէն կիմացվի որ Դաղղիայի գինին Միացեալ Նահանգները երթալու համար շնորհված դիւրութիւնը անշուշտ պիտի գադրի եկող տարւան վերջերը ամռու մէջ ։

» Ա ս բաները որ կը ծանուցանէ գանձատան քար տուղարը , գաղղիացոց վաճառականութեան վնա սակար ըլլալով , այնքան ծանր պիտի թուի որ ան հնարին ըլլալու է Դաղղիայի կառավարութեանը դէմ կենալ բոլոր այն գանգատներուն որ կրնեն նաւապետները՝ 1823 ին եղած նաւարկութեան գա շինքներուն դէմ , գինիի վաճառականները փօր թուկալի տէրութեան հետ եղած գաշինքներուն դէմ , և ձեռագործի տէրերը իրենց ապրանաց հա մար հաստատված կանոններուն դէմ ։

» Ա նկեղծութեամբ կիմացունեմ որ Դաղղիայի տէրութիւնը պիտի պարտաւորի ջնջել 1822 ի գաշնագրութիւնը և այն պայմանը որ շնորհած է Միացեալ Նահանգաց բամպակներուն տուրքին հարուրին 50 վար երթալուն վերյով , սկսեալ 1832 յուլիսի գաշնագրութեան ատենէն ։

» Թէպետև Դաղղիայի տէրութիւնը կը ցանկայ Միացեալ Նահանգներու հետ ունեցած բարեկա մութիւնը հաստատ պահել , բայց և այնպէս կը պարտաւորի իրեն տրված արտօնութիւնները ետ առնել , երբոր Միացեալ Նահանգաց կառավա րութիւնը ո՛չ միայն առջի դիւրութիւնները՝ որ տրված էր Դաղղիայի առուտուրին , կը փոխէ , այլ և անոնց փոխարէն վնասակար գաշինքներ կու գէ հաստատել ։

ԵԳԻՊՏՈՍ

Կերևի թէ Նւ · Ր · Պէհհէմէտ Ալի փաշան մը տերմաքար հոգ կը տանի հաստատ պահել Կարճ լագդին Դրանը հետ ունեցած բարեկամական կա պակցութիւնները · որովհետև հոգւով ջոփ կաշ խատի , որպէս զի Կիւլհանէի Խագդի–Շ էրիֆին կարգադրութեանցը համեմատ · օր առաջ խա փանվի Նգիպտոսի մէջ ալ՝ գանազան մենավաճա ռութիւնները , ու հարկաւոր եղած ազատութիւնները տրվին առուտուրին · ու ատոնց արժանապէս գոր ծադրութեանցը համար , յաճախ խորհրդակցու թիւններ կընէ Նւ · Վ սե · Պօղոս Պէյին հետ · որու բնական հանճարովը ու հմտութեամբը կը յուսանք թէ քիչ տարիին մէջը ամմէն կերպ բարեկարգու թիւնները հաստատվելով , առուտուրը օրէ օր ալ աւելի պիտի ծաղկի ։

Ն · Կարճրութիւնը ուրախ սրտով խնայաւ Կարճրագդին Դրանը ըրած պատիւը՝ իր տղուն Մա իտ պէյին ու Սամի պէյին , շնորհելով անոնց ֆէ ըիքութեան աստիճանը · ու իր խնդակցութիւնը ատ բանին համար հրապարակաւ յայտնեց ։

Կերևի թէ Մահտ փաշան յատկապէս ՝ղրեր է , Նզրին Կարճրութեանը , ազաչելով՝ որպէս զի ու րիշ գումար ստակ ևս խրկէ Կոստանդնուպոլիս տա րեկան տուրքի հաշուին · որովհետև գերը առնե լուն պէս , գեղին գարձաւ Ղէրքսանդրիա եկաւ , ուր տեղ չինգ միլիոն ղուրուշի փոխանակագիրեր հոգալով խրկից Նիլ ըսված շոգենաւով · որ սեպ տեմբեր 4ին եկաւ Կոստանդնուպոլիս երթա լու ։ Յիշեալ շոգենաւով Մահտ փաշան ու Սամի փաշան Ղէրքսանդրիա դառնալու են ։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

8 Սեպտեմբեր ։

Մ · Արեթաքսայի իշխանութենէն հրաժարիլը ար քունի հրամանով ընդունեցաւ , ու անոր տեղը Մ · Ալաքօփուլոն պատերազմի պաշտօնատար անուա նեցաւ ։ Մ · Ալաքօփուլոյի համար նշանաւոր բան մը չի կայ խօսելու · այս առջի անգամն էր որ ա սանկ մեծ պաշտօնի մէջ մտաւ , ինչու որ զինուոր

ական վերակացուԹեան պաշտօնը որ մինչև հիմայ ըլաւ, հարկաւոր բան մը չէին հասարակուԹեան։

Ա. Աեթաքսան որ խորհրդարանին անդամն էր, առաջքնին պէս խորհուրդի մէջ կը մնայ հասարակուԹեան ծառայելու։ Նաև՝ Ա. Ապվրօքորտան տէրուԹեան ամենէն հին խորհրդակիցը, իր պաշտօնէն ելլալէն եառք՝ ալտաքոյ կալզի գործքերը անոր յանձնեցին։

Ամուս 4 ին Յունաստանի Թագաւորը՝ ԱԹոն շրջենաւը մտաւ, քանի մը օր պտոյտ ընելու Աքոփոլսի կողմերը։ Ամուս 15 ին ետ դառնալու է, որ պէս ղը ԱԹոն շոգենաւը խրկէ որ երթայ բերէ Թագուհին, որու համար ինքն ալ միտքը դրեր է որ երթայ դիմաւորէ մինչև ԼուԹրաքի։

Անցածները՝ Յունաստանի մէջ գտնուող պաշարեզ գործակալներուն համար կը զուրկըէր որ պիտի ետ դառնան իրենց հայրենիքը, բայց հիմայ աս բանին վրայով ամենևին զրոյց չի կայ։ Ընտնցմէ մէկ քանի հոգի իրենց իշխանուԹենէն հրաժարեցան. ինչպէս Աբիէսը ու Ա. Ռոզները, ձիաւոր զօրաց հրամանատարները։ Ա. Ռոզներին տեղը իսկոյն Ա. Կոնոդ. Վլաքօփուլըն պատերազմի նոր պաշտօնատարին եղբայրը դրին։

ԿորնԹոսի առեւնականներուն ու նոյն երկրին մէս բնակիչներուն մէջ՝ մեծ անկարգուԹիւններ ծագելով, ներքին պաշտօնատարը զատատան ըրաւ ու քննեց, բայց դեռ չի կրցաւ կարգի դնել։ Աօտերս նորէն պիտի սկսվի։ Ա. Ն. Աքուֆֆոն կառավարուԹեան խորհրդականը տէրուԹեան կողմանէ նախագահ կարգեցաւ այս նոր գործողուԹիւններուն որոնք մեծնալու վրայ են. որպէս զի օրէնքի դէմ եղած անկարգուԹիւնները ու չարաչար սովորուԹիւնները խափանէ։

Ա. Վռաղաքաղէ լիակատար իշխանուԹիւն ունեցող ռուսաց պաշտօնակալը Յունաստանի, Ընթենք հասաւ ամուս 4 ին ուր տեղ գարանԹինան ըրաւ Նթռւաշ փօլեր շոգենաւին մէջ։

Սպանիայի տէրուԹեան գործակալն ալ Ա. Կօնկա, Ընթենք հասաւ աս օրերս։

ԱՌԻՏՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՉԱՐԻՒՆԻՆ

19 Ապրանմբեր։

Թէպէտև մեր վերջնԹիւէն ետքը առուտուրին վրայօք նշանաւոր փոփոխուԹիւններ չեղաւ, բայց և այնպէս երևմունքը լաւ է. ու կը յուսանք ԹԷ՝ քիչ առենին մէջը նոր հունձերուն ապրանքները գալով, բաւական գործածուԹիւններ ըլլան պիտի օգտաւէտ գիներով. որովհետև ըստ երևուԹեին ընտօլուի ապրանքները հասարակօրէն պիտի ուղվին աս տարի։

Տորոն (քէօք պօյա)։ Կուզվի. 400 պալէայի չափ Պախըրու ապրանք անդղնայի վաճառական մը գնոյ առաւ 240 ղուրուշ խանԹալը՝ Ագարանի տորոնը 220–225 ղուրուշ է։

Բամպակ։ Նոր հունձին ապրանքը 15–20 օրվան մէջը կուգայ. հին բամպակայ գիներուն նշանակելու արժանի փոփոխուԹիւն մը չեղաւ։

Մետաքս։ Եվրոպայի լուրերուն նայելով, կը յուսացվի ԹԷ հոս ալ պիտի շարժի աս ապրանքը. բայց հիմըկու հիմայ գրեԹէ մի և նոյն վիճակի մէջ է։ Պուռսայի երկան խալզան 250 ղուրուշ ծախվեցաւ ԹէֆԷն. կարճ խալզայէն տակաւին ծախք մը չեղաւ։ Պարեահալօլուի ապրանքը 225 ղուրուշ է օխան ողջ ստակով։

Ասֆիոն։ Երևմունքը լաւ է. բաւական ապրանք 70 ղուրուշի չէքին վաճառվեցաւ. բայց աս շաբաԹ քանի մը սէփէԹ 72 ղուրուշի ալ գնոյ առնող եղաւ։

Թութուն։ Մինչև հիմայ գրեԹէ 6500 բեռ Թութուն եկաւ. վերջին ծախքերը 40–80 ղուրուշ եղան խանԹարը։ Վարապուրունի կարմիր չամիչը էլևմէն 80 ղուրուշէ, ու երկրորդը 75 ղուրուշի գին կտրեցին. կուտահուզը 119 ղուրուշ։

Բուրդ։ Միշտ կուշվի, բայց գինեփոխ նոր փոփոխուԹիւն չեղաւ։

ՅԱՆՁՆԱԺՈՒՄ

ՄԻՒՆԵՏՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Որուն մինակ նպատակը Հայոց ազգին ուսումնական յառաջադիմուԹիւնն է, և մանաւորապէս Օմիւռնիոյ սուրբ Ա. Եսրոպեան վարժարանը ալ աւելի ծաղկեցնելը՝ հարկաւոր եղած դիրքեր և ուսումնական գործիքներ Եւրոպայէն բերել տալով, ու նոր դասատուներ կարգելով, մանաւանդ ՀշխարհագրուԹեան, Փիլիգոյի, Հնձեպրայի և ԱերատագրուԹեան (բեսիմ)։

Այս ընկերուԹեան անունը ՄիուԹեան ընկերուԹիւն դընել արժան դատվեցաւ, Ի յիշատակ այն երևելի գործատուններուն, որոնք մեր սուրբ Թարգմանիչներուն Սահակայ և Ս. Եսրովբայ ժամանակը ՄիուԹեան Նահանգին մէջը շինելով հետզհետե ծաղկեցան, մանաւանդ ուՀ Թերրորդ դարուն մէջ մեծ համբաւ ստացան։ (տես Հնախօս, Հայաս. Գ, 87)

ՄիուԹեան ընկերուԹեան հիմնադիր և պաշտպանները Թրեստոյ մեծապատիւ և ազգասէր աղաները ըլլալով, յիշեալ ընկերուԹեան կառավարիչին ընտրուԹիւնը առանց ընդդիմուԹեան միշտ անոնց հայրենասէր Թանմոցը յանձնեալ է ըստ ամենայն մասին. ուստի այս անգամ յիշեալ Ընտաներուն յատուկ Թնդրանօքը Պ. Լուկաս Գ. Պալդազարեանը գլխաւոր վերատեսուչ ընտրըվեցաւ։

Տարեկան ստորագրուԹեան գինը՝ ՄիուԹեան անգամ գրվելու համար՝ 50 ղուրուշ է կանխիկ հատուցանելի. ու ամէն իրեք ամիս նոր ստորագրվողներուն անունները օրագրուԹեան միջոցով հրատարակվելու է։

Ավ որ կը փափագի ասանկ աղգասիրական գործի մը մասնակից ըլլալ՝ ամենքազդաթ կրնայ ստորագրվիլ, Ընշալոյս Ընարատեանին յարգի գործակալներուն գրաստունը։

ՆՈՐԱՏԻՊ ՄԱՏԵՆՆ

ԲԱՐՈՅՈՒԹԻՒՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ. Ի պէտս մանկանց, պզլեայլ գիրքերէ Թարգմանած և բառոյական խրատներ եվելցուցած աշխարհաբառ լեզուաւ. տպվեցաւ Ի Պօլիս Ընապատան տպարանը Ուսումնական ԸնկերուԹեան ծախքովը 1841. 8 ծաք. մէկ հատոր ԹղԹակազմ. գին 6 ղուրուշ 20 փարայ։

Պօլիս ասմա ալԹըն Ա՛եպէլ աբաար խանը Ռէշտմանեան յարգի Գէորգ ազգային գրատունը։

Իզմիր՝ Ընշալոյս Ընարատեանին գրատունը։

Վիեննայու ՄիխիԹարեան ուխտէն վերապատուելի Յովհաննեանց Ա. Պօղոս վարդապետը, որու հետ տեսուԹիւն ընելու պատիւ ունեցանք, Ընրահանգ աստեղագիտական անունով նոր գիրք մը շինած է գիսաւոր աստեղաց վրայ. որուն մէջը բաւական հետաքրքրական ու գիտնալու արժանի բաներ ըլլալով՝ անշուշտ բոլոր հայազգի ուսումնասէրները փափագանօք պիտի ստանան զանիկա. ուսկից կրնան կերպ կերպ օգտակար ծանօԹուԹիւններ քաղել։ Յիշեալ գիրքին հեղինակը ասանձին ջանքով կաշխատի հաստատել, որ գիսաւոր աստեղները մեր երկրին ու անոր բնակչաց ամենևին վնաս մը չեն բերեր, ո՛չ հիւանդուԹիւնները կաւելցընեն ու ոչ օդին վրայ փոփոխուԹիւն մը կընեն։ Նաև մինչև հիմայ երևցած մենծ գիսաւորներուն պատմուԹիւնն ալ կը գտնվի աս գրքին մէջը։

Կը փափաքինք նմանապէս ծանուցանել հասարակուԹեանը՝ վերապատուելի Պօղոսեան Ընայր Յակոբոս վարդապետին աշխատասիրած համառօտ բառարանը Ի տաճկականէ Ի Ընայ Ի պէտս զպրոցաց։ Ընսկիզբ քանի մը տարի առաջ տպված հայերէն ու տաճկերէն բառարանին երկրորդ հատորն է. ուր տեղը տաճկայ լեզուին մէջը գոյ ծածուծ ամմեն տաճկերէն, արաբերէն ու պարսկերէն բառերը կան, որոնց առջևը իրենց նշանակուԹիւնները գրուած են հայերէն ընտիր բառերով բոլոր մեր նախնեաց գիրքերէն։ Տաճկերենէն հայերենի ԹարգմանուԹիւն ընողը մը, ինչպէս նաև տաճկերէն սորվող հայերու շատ հարկաւոր է աս բառարանը։

ՍՐՇԱԼՈՅՍ ԸՆԹԵՑՔՆԵՐՈՒ. Ա. Օրագիրը շաբաթը անգամ մը կը տրպվի։

Տարեկան ստորագրուԹեան գինը՝ 120 ղուրուշ է, կանխիկ. ով որ ուզէ կրնայ ստորագրվիլ։

Իզմիր՝ օրագրուԹեան տպաքանը։

Պօլիս՝ Ա եղեր խանը Իզմիրցի Աւետարանեան ԴաւիԹ ազգային գրատունը։

Պուրսա՝ Վռապաքճեան Ա. տԹէոս ու Կրիգոր ազգ. Ֆաղազան։

Ընգեքսանդրիա՝ Ընղազարեան կարապետ ազգային մագազան։

Յոպպէ (Նաֆա) մեծապատիւ Մուրատ Ընգային գրատունը։

Թրեստ՝ Ընբելեան Կրիգոր ազգային գրատունը։

Նրզրում՝ Յակոբճանեան ազգ. Սարգսին մագազան

Կին՝ Վռաբիկեանց ՅարուԹիւն ազգային մագազան։

Տիարպէքիր՝ Պարօն Դամիանոսին մագազան։

Նշո՝ Պըլըքըճեան ազգ. եղբարց մագազան։

Պաղտատ՝ Ընգղեոյ առաջին Թարգման ազգ. Խաչիկեն առնը։

Դաւրէժ՝ Ըվանեան Նազարեանց Յակոբ ազգային վաճառատունը։

Պոմպա՝ յարգի պարոնաց Ընջնեար որդւոյ և ընկերաց վաճառատունը։

Ավ որ ուզէ կրնայ մասնաւոր բան մը տպել տալ Ընշալոյս Ընարատեանին մէջ՝ 40 փարայ հատուցանելով ամէն մէկ տողին համար. Թէ որ տրպվելու քանը արժանաւոր համարի օրագրուԹեան վերատեսուչը։

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՍՏԵՓԱՆՈՍԵԱՆ՝ ՊԱՊՈՅԵՆ։